

SANT BOI
de **LLOBREGAT**
LA FORJA D'UNA CIUTAT

Roger Mirabent Zenón

SANT BOI *de* LLOBREGAT

LA FORJA D'UNA CIUTAT

 efadós®

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

SANT BOI

de LLOBREGAT

LA FORJA D'UNA CIUTAT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer 2020

© dels textos: Roger Mirabent Zenón

© del pròleg: Carles Serret Bernús

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Col·laboració:

Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

Amb el suport:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

*El passat és aquell indret
on ens vam deixar la felicitat.*

Per al pare

Agraïments:

Carles Serret Bernús, Josep Lluís Sirvent Portolés,
Maria-Lledó Barreda Casanova i Pepita Zenón Planesas

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Autor desconegut / AHMSBL - Fons Jaume Vilà Tous

Fotografia de la portadella:

Autor desconegut / AHMSBL - Targetes postals

Acronims:

AHMSBL: Arxiu Històric Municipal
de Sant Boi de Llobregat

ISBN 978-84-17432-01-0

DL B-2230-2020

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

El meu poble, la meva ciutat

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

Una història viscuda

Pàg. 12

EL TERRITORI

La gran metamorfosi

Pàg. 76

LA POLÍTICA

El llarg camí que portà a la democràcia

Pàg. 118

LA SOCIETAT

Contra Franco es vivia millor

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

EL MEU POBLE, LA MEVA CIUTAT

Carles Serret Bernús, historiador (Arxiu Històric Municipal de Sant Boi de Llobregat)

El 1948 es publicava *El meu poble*, un recull de textos que contenen una visió bucòlica del Sant Boi noucentista: el riu, el carrilet, els vells carrers, la pineda... Què en quedava del dibuix de Xavier Bonfill?

Havíem passat una guerra, liquidadora dels somnis de la República, i patíem un règim totalitari que ens negava fins el nom. La vida individual i col·lectiva restava condicionada pel nacionalcatolicisme i les dificultats econòmiques de tot règim autàrquic. La societat intentava obrir-se camí entre restriccions i arbitrarietats. Tot s'havia de fer sota l'aixopluc del *Movimiento* o

de l'Església catòlica. El nou règim necessitava una societat domesticada.

Als anys cinquanta, la dictadura moderaria les formes. Així ho exigia el nou ordre internacional. Calgué afrontar els reptes del Pla d'ordenació de Barcelona i la seva zona d'influència (1953), i les estructures del Sant Boi tradicional trontollaren, immerses en el *desarrollismo*. Aparegueren edificis i nous barris (sense gaires serveis ni equipaments), i arribava gent d'arreu de l'Estat. Entre el 1950 i el 1975 passàrem de 10.811 a 69.961 habitants.

Els darrers anys del franquisme i la Transició es treballarà i es lluitarà –i molt– per tal de guanyar el carrer. Unes reivindicacions legítimes que intentaran redreçar la marginació urbanística, les dificultats d'integració a

la comunitat d'acollida i la recuperació de les llibertats individuals i col·lectives. Un veritable procés de construcció social, fet des de múltiples plataformes (culturals, socials, sindicals i polítiques), els motors de la democràcia.

El 1979 se celebraren les primeres eleccions municipals democràtiques, i caldrà treballar en dos fronts: superar dèficits i desequilibris heretats, i planificar estratègies de futur amb l'horitzó del 2000.

El llibre que teniu a les mans cal entendre'l com un àlbum col·lectiu que recull els més variats aspectes d'aquesta transformació i en el qual presentem imatges –moltes d'inèdites– d'espais, edificis, fets i situacions representatius del territori i la història d'aquesta nova realitat en construcció: Sant Boi de Llobregat, la meva ciutat.

FORESA / AHMSBL - CRÒNICA GRÀFICA MUNICIPAL

Introducció

UNA HISTÒRIA VISCUDA

Roger Mirabent Zenón, historiador i arxiver

El 10 de novembre del 1839, el gravador beguetà Ramon Alabern feu el primer daguerreotip a Catalunya, en concret, una vista de la Casa Llotja de Mar i la Casa Xifré al Pla de Palau (Barcelona). Ell mateix adquirí la càmera Giroux a París l'agost anterior i l'oferí a l'Acadèmia de Ciències de Barcelona.

De fet, el primer procediment fotogràfic d'aplicació pràctica tot just fou presentat el 7 de gener del mateix any a la Ciutat de la Llum –a l'Acadèmia de Ciències de França– pel científic i polític rossellonès Francesc Aragó. La notícia de l'invent de Louis-Jacques-Mandé Daguerre

corregué com la pólvora, tot i que la fotografia no es popularitzà fins a la dècada del 1860 gràcies als avenços en la tècnica i l'abaratiment en la producció.

Des d'aquests inicis, la fascinació per l'escriptura de la llum no ha parat de créixer, no solament per l'atractiu intrínsec de la tècnica, sinó també pels records que evoca el contingut icònic. Així doncs, 180 anys després de la seva arribada al Principat, és una satisfacció poder mostrar-ne 168 exemples de la nostra vila d'entre el 1950 i el 1997.

El segon volum de *Sant Boi de Llobregat desaparegut* tracta l'evolució dels aspectes territorials, polítics i socials a partir del primer franquisme i fins al relleu del primer alcalde democràtic, Francesc Xavier Vila. S'organitza en tres capítols asimètrics i no cronològics sobre

AUTOR DESCONEGUT / AAHMSBL - FONS CIUTAT COOPERATIVA

MISSES DE CAMPANYA

A la pàgina anterior, primeres comunions del 1968-69 a la parròquia de Sant Pere Apòstol de Molí Nou-Ciutat Cooperativa, que entrà en funcionament el 25 de febrer del 1968 encara sense església ni local propi. Algunes cerimònies es feren als terrenys del futur temple, en un altar improvisat de pedra.

ELS ÚLTIMS NOSTÀLGICS

El 25 de gener del 1939, les tropes franquistes ocuparen Sant Boi, fet que es commemorà cada any durant la dictadura i els inicis de la Transició amb el nom d'aniversari de la *liberación de la Villa*. En aquesta pàgina, hissada de les banderes del règim a l'edifici de l'Ajuntament en l'acte simbòlic de la *liberación* del 1976.

FORESA / AHIMSSEL - CRÒNICA GRÀFICA MUNICIPAL

cadascun dels temes mencionats. Junts dibuixen un tot, que és la història d'un poble rural que es torna ciutat metropolitana, com bé explica Carles Serret al pròleg.

El perquè de tot plegat s'ha de buscar en el reforçament de la dependència de Barcelona, que s'encetà a la dècada del 1950 i ja forma part de la naturalesa de la vila. Així ho expressà Josep Gabarró en el discurs de presa de possessió del càrrec d'alcalde el 2 de juliol del 1973, dirigint-se al seu homòleg de la capital catalana, Enric Masó: «todos sabemos perfectamente, por lo menos estamos nosotros totalmente convencidos, de que San Baudilio, con sus 60.000 habitantes actuales y sus problemas, es una consecuencia clara y exacta de los 10 km que nos separan de la Plaza de Cataluña de la Ciudad Condal. Bien Sr. Alcalde, yo quiero decir como principio de actividad que nosotros seremos lo [que] sea Barcelona».

La major part de les imatges del que fórem són desconegudes per al gran públic. La meitat procedeix de la Crònica Gràfica Municipal, un fons propi de l'Ajuntament.

L'altra, de fons patrimonials (particulars i entitats) que s'han incorporat mitjançant donacions o campanyes de recollida. Les últimes són les de *L'Abans* (1999-2000), *El Museu als Barris* (2007-09) i del procés participatiu que culminà en l'edició del llibre *Somnis, lluites i futur: la història de Ciutat Cooperativa Molí Nou* (2017-18).

Per finalitzar, cal destacar que, des d'una base local, s'ha intentat treballar amb microscopi, perquè l'estudi del cas santboià assoleixi la construcció d'un coneixement multifacètic i generalitzable. La història local no s'ha de quedar en la simple anècdota, sinó aspirar sempre a comprendre què hi ha en el fons i els motius que hi porten. Només així es perceben els canvis, que són l'essència de la història. L'historiador occità Pierre Vilar ho definí amb precisió: «la història no pot ser un mer retaule de les institucions ni un simple relat dels esdeveniments, però no pot desinteressar-se tampoc d'aquests fets que lliguen la vida quotidiana dels individus a la dinàmica de les societats de les quals són part». Ara, jutgeu-ho vosaltres mateixos.

FOTOGRAFIA SEGURA / AHMSBL - CRÒNICA GRÀFICA MUNICIPAL

EL TERRITORI

La gran metamorfosi

El Pla d'ordenació de Barcelona i la seva zona d'influència (1953) suposà la primera formulació administrativa específicament metropolitana i supramunicipal per a Barcelona, ja que abraçà 27 municipis més. Un d'ells fou Sant Boi, que des de mitjan aquella dècada afrontà una arribada massiva d'immigrants de la resta d'Espanya, sobretot d'Andalusia i Extremadura. El resultat fou que es desenvoluparen els barris de Vinyets-Molí Vell i Marianao.

El Pla nacional d'estabilització econòmica (1959) liberalitzà l'economia, de manera que en possibilità una creixença inusitada. Això, unit a l'alça del flux migratori, comportà l'erecció dels barris de Casablanca, Cinco Rosas (l'actual Camps Blancs) i Ciutat Cooperativa.

Tanmateix, les demandes d'habitatge, escolarització, serveis i infraestructures de la població nova no pogueren ser satisfetes: elevaren tant el volum de les gestions ordinàries del negociat municipal que l'Ajuntament es veié desbordat.

El poble dormitori deixà pas a la ciutat industrial.

NÚRIA AGUILAR / AHMSBL - TARGETES POSTALS

AUTOR DESCONEGUT / AHMSBL - CRÒNICA GRÀFICA MUNICIPAL

EVOLUCIÓ D'UN ESPAI HISTÒRIC

Al costat, un dels elements més insòlits de la plaça de l'Ajuntament: el monument d'homenatge a la Unitat Europea, de l'escultor català Tom Carr, que s'inaugurà el 18 maig del 1987. Hi assistí Fernando Morán, ministre d'Afers Estrangers (PSOE), el qual finalitzà les negociacions per a l'ingrés d'Espanya a la Comunitat

Europea. La imatge és del 1993. En aquesta pàgina, la Rambla del 1980, amb el pas dels vehicles pels laterals i els característics plataners, plantats el 1884 arran de la seva urbanització. Una de les grans reivindicacions populars fou excloure'n el trànsit rodat i prohibir-hi l'aparcament de vehicles.